

Lee Krocht

Koen Cammermeire HMXIX

DUURZAAMHEID

VOETJE VOOR VOETJE

Het begrip *duurzaam* is in: we spreken van duurzame energie, gedegen verbruiksgoederen, duurzaam bouwen en bankieren, een hechte vriendschap of liefde, blijvende ontwikkeling, vorming en groei ...

We weten dat de natuurlijke rijkdommen van de aarde niet onuitputtelijk zijn, dat we niet met haar mogen sullen. Paus Franciscus wijdde er in 2015 zelfs een groene encycliëk aan.

In *Laudato Si'*, een brief "over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis" stelt hij de band tussen ecologie, economie en sociale rechtvaardigheid op scherp. Daardoor voedde hij ook het klimaatdebat met een indringend ethisch appèl.

Laudato Si' is de titel van de encycliëk die paus Franciscus schreef over de zorg voor de schepping. Hij gaat uit van een 'integrale ecologie', waarin het economische, het ecologische en het sociale samen moeten worden bekeken.

Kerknet maakte er een filmpje bij: [*Wat je over de encycliëk Laudato Si moet weten in 2 minuten.*](#) ()

Onderwijs brengt kinderen en jongeren al die inzichten bij en helpt hen keuzes te maken.

Maar leren speelt zich overal af. Voor iedereen. En eindigt bovendien nooit. Elke mens krijgt en ontwikkelt talenten, doet ervaringen op, gaat relaties aan. Hij werkt aan zijn karakter en temperament. Een groeiproces, een levenslange opdracht. Dat gebeurt vaak ongemerkt, in alle stilte, voetje voor voetje.

Omarm de komende vakantie als een kans om met volle teugen te genieten van duurzame ervaringen die je van binnen rijker maken.

Vorming is nieuwe vensters openen op een betere wereld.

Leeftocht toont wegwijzers en geeft proviand voor onderweg.

Stap je mee?

Orde brengen in de chaos, licht scheppen.
Water geven, hemel creëren.
Land bieden, groen maken, zaad voortbrengen, vrucht geven.
Stralen als de zon, schijnen als de maan,
fonkelen als de sterren.
Eten maken, gezelschap zijn.

Als we dat nu eens doen voor elkaar?
Voetje voor voetje, samen op wandel?

lesja

Bij de cover:

Na bergen verbeterwerk komen bergen vol groen en zinderende geuren van een zonovergoten vakantie. Aantrekken die schoenen en genieten!

Liefde ervaren voor de schepping en de medemensen geeft vreugde.

Foto: Andreas Janssens

*Is het ooit te laat om te leren liefhebben
en daar met volle teugen van te genieten?*

Vanuit een pedagogisch gezichtspunt kun je twee benaderingen van duurzaamheid onderscheiden: vorming tot en vorming *als* duurzame ontwikkeling. Een inspiratiefiche op het web zoomt daarop in.

Vorming tot duurzame ontwikkeling

Ecologie of zorg voor het milieu is alleszins een belangrijk aspect daarin, maar het omvat meer. Duurzame ontwikkeling wordt vaak omschreven met deze drie P's: *people, planet, profit*. De wereld dient in balans te zijn op het vlak van de verhouding tot en tussen die drie P's. De encycliek *Laudato Si'* spreekt van integrale ecologie en geeft het begrip spirituele diepgang.

Flashback: maandag 20 augustus 2018

Het einde van de zomer nadert. Het festival Pukkelpop is afgelopen. Iedereen gaat naar huis. De camping blijft als een vuilnisbelt achter. Een school spant zich in om de festivalgangers ervan te overtuigen hun tenten terug mee naar huis te nemen, met schoorvoetend succes.

In de winter van 2018-2019 vinden in Brussel klimaatmarsen plaats met tienduizenden deelnemers, een veel hogere opkomst dan verwacht. De regering zegt het begrepen te hebben. Alle mensen zijn het eens: er is geen planeet B. Jongeren spijbelen elke week om te gaan betogen: *Save the climate! Make our planet great again*.

Flashforward

Zomer 2019 ...? Het festivalgebeuren herneemt. Wat is er veranderd?

2050 ...? Zal er nog een klimaatconferentie nodig zijn?

Het goede nieuws – versie 1

Er zijn talloze initiatieven om ons leefmilieu toekomst te geven, ook en zeker in scholen!

Het goede nieuws – versie 2

Er blijft alleszins nog een zee van ruimte om er verder werk van te maken, om de soep van plastic op te ruimen, om te blijven inzetten op een duurzame leefstijl, op de vorming tot duurzame ontwikkeling, om inspirerend burgerschap dichterbij te brengen, meer dan ooit, voetje voor voetje, langzaam maar zeker! Het vergt allicht nationale én internationale stimulansen en initiatieven, maar het begint aan je deur, in je eigen leefruimte, in ieders persoonlijk leven. Het is ieders eigen verantwoordelijkheid én die van ons allen samen.

Vorming als duurzame ontwikkeling

Duurzaam leren is leren voor het leven. Dat is de missie van elke school. Vorming op school is een etappe in een levenslang vormingsproces.

Vorming is leren dat beklijft: wat je blijvend heeft doen veranderen, wat je maakt tot wie je bent, wat je niet verleert of opnieuw vergeet.

Het is 'wat overblijft als men alles vergeten is'.

De houdbaarheidsdatum van duurzaam leren en duurzaam onderwijzen wordt niet gauw overschreden.

Zoals fietsen

Vorming als duurzame ontwikkeling is zoals fietsen.

Eens je het kunt, verleer je het niet meer.

Je hebt het permanent verworven. Je bent iemand die kan fietsen en dat blijft zo.

Zo is het ook met vorming.

Je vorming verandert je duurzaam.

Maar er is meer.

Einstein zei aan zijn zoon dat leven als fietsen is.

Je moet zorgen dat je in beweging blijft, alleen dan houd je je goed in evenwicht.

Zo is het ook met vorming.

Je vorming verandert je duurzaam maar houdt je ook permanent in beweging. Zich duurzaam vormen is levenslang blijven fietsen.

Foto: Mia Verbanck

In deze Leeftochtjaargang leerden we op onze tocht van september naar juni al stappend (of fietsend?) tien wegwijzers kennen die ons de richting aangeven naar vorming als duurzame ontwikkeling.

Zeven ervan komen uit de visie op vorming van Katholiek Onderwijs Vlaanderen: *gastvrijheid, verbeelding, kwetsbaarheid, uniciteit in verbondenheid, rechtvaardigheid, generositeit en duurzaamheid*. (zie afbeelding online)

Drie andere voegden we er exemplarisch aan toe: *dialogoog, wijsheid en veerkracht*.

Voetje voor voetje blijven ze ons vergezellen in ons leren op onze verdere levenstocht.

Jaargang 34

Nummer 10

Juni 2019

v.u. Lieven Boeve,
Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

LEEFtocht

Proviand voor onderweg
Een verademing voor onderwijsmensen
Maandelijkse inspiratiebron
in de rubriek Leeftocht van
www.katholiekonderwijs.vlaanderen
Impressies zijn welkom op
identiteit_kwaliteit@katholiekonderwijs.vlaanderen

Goede God,
Met kwetsbare liefde
ben Je aanwezig
in al wat is,
in elk van je unieke schepselen,
en je verlangt hartstochtelijk
dat ze wederkerig is.

Inspireer ons met je liefde
om te mogen genezen
van onze ik-gerichtheid
en onze wegwerpmentaliteit,
om de schoonheid van de schepping
en het leven op onze planeet
te beschermen en naar waarde te schatten,
om het als een weergaloos wonder te ervaren,
om met de rijke *verbeelding*
die Je ons gegeven hebt
medescheppers van schoonheid
en *verbondenheid* te worden.

Help ons
om *gastvrij* en *rechtvaardig*
als broers en zusters samen te leven,
en elkaar bij te staan,
in het bijzonder wie of wat weerloos is,
wie uitgesloten of vergeten wordt.
Zo groeien wij
om de wereld en de mensen,
om onszelf en bovenal Jou
als een *duurzaam* geschenk te beleven,
dat ons voetje voor voetje
naar duurzaam geluk op weg zet.
Geef ons mensen
die ons daaraan dag na dag herinneren
opdat we, zoals de Emmaüsgangers,
Jou in alles en allen herkennen
en kunnen zeggen:
“Brandde ons hart niet vanbinnen?”
God van alle leven,
jouw *genereuze* liefde
nodigt ons uit
tot een even genereus antwoord.
Laat dat onze ambitie zijn.
Amen.

Leefsticht

Jaargang 34

Nummer 10

Juni 2019

Duurzaam geschenk

De Bijbel begint met een *scheppingsverhaal*. God heeft de mens geschapen naar zijn evenbeeld. Hij heeft de wereld aan hem toevertrouwd om er zorg voor te dragen. Dat getuigt van een groot vertrouwen in ons, mensen, maar het geeft ons ook een bijzondere verantwoordelijkheid. We doen er niet mee wat we zelf willen. We hebben die wereld alleen in bruikleen. Als rentmeesters gaan we ermee om. We behandelen hem zoals we met echte vrienden omgaan of zoals we een duurzaam geschenk blijven koesteren.

Duurzaam geluk

Leerlingen vroegen aan hun godsdienstleraar Peter Verbeiren: “*Meneer, hoe komt het dat u altijd zo gelukkig bent?*” (Uitgeverij Betsaida, 2018)

Enkele kernideeën uit het gelijknamige boek

- ♦ “Het heerlijk euforische gelukgevoel van een topmoment of –ervaring gaat voorbij.”
- ♦ Er stroomt echter een duurzame laag van gelukkig zijn door het leven. Het is als een rivier in de ziel die zonder ophouden gevoed wordt door een bron, als een diepere straling die ervoor zorgt dat je blijft schijnen als de zon. Het komt erop aan je door die straling, door die bron te laten raken, je sluizen ervoor open te zetten.
- ♦ De Bijbel is een bijzondere bibliotheek. De woorden uit die bibliotheek kunnen de sluizen openen. Ze vertellen wat God doet met een mens die op Hem vertrouwt:

“Hij is als een boom geplant aan water,
zijn wortels reiken tot in de rivier.
Hij merkt de komst van de hitte niet op,
zijn bladeren blijven altijd groen.
Tijden van droogte deren hem niet,
steeds weer draagt hij vrucht.” (Jer. 17,8)

Vriendschap als duurzaam geschenk

Heb je een echte vriend of vriendin? Het is je van harte toegewenst. Je weet dan hoe heilzaam dat kan zijn. Want ware vriendschap geeft je vaste grond onder de voeten. Ze is duurzaam zoals stevige stapschoenen.

Je krijgt ze, maar kunt ze niet afdwingen. En ze is ook niet jouw bezit.

Je geeft ze, maar kunt ze niet opdringen. Je hoopt wel dat ze met wederkerigheid beantwoord wordt.

Ze is als een geschenk. Zulk geschenk koester je, je draagt er zorg voor en behandelt het voorzichtig, alsof het van porselein is.

Beeld je eens in dat dergelijke vriendschap buiten haar oevers treedt en zich uitbreidt tot vriendschap voor de hele mensheid. In het bijzonder voor wie het moeilijk heeft. En tot de hele wereld. In het bijzonder voor de aspecten van onze planeet die het hard te verduren hebben (het klimaat, de energiebronnen, de biodiversiteit, de afvalberg ...). Hechte vriendschap die je ervaart als een gekregen of gegeven geschenk, laat je aanvoelen en inzien waar het in het streven naar duurzame ontwikkeling van mens en wereld ten gronde om gaat.

Als je die vriendschap toelaat en nastreeft, heb je beslist ook God als vriend.

Een indiaans stamhoofd verwelkomt een Engelsman in zijn wigwam en rookt, als gebaar van vriendschap, een pijp met zijn gast, waarna hij de pijp cadeau doet. De pijp, een waardevol kleinood, is voor het stamhoofd een symbolisch vredesaanbod dat voortdurend van stam tot stam wordt doorgegeven en nooit echt aan iemand 'toebehoort'. De Engelsman begrijpt dat niet, is alleen maar blij met zijn nieuwe bezit.

Een paar maanden later komt een ander stamhoofd langs in het huis van de Engelsman en, nadat ze samen een pijp hebben gerookt, kijkt hij verwachtingsvol naar zijn gastheer om van hem de pijp te krijgen. De Engelsman begrijpt niet dat iemand zo bot kan zijn dat hij verwacht iets te krijgen wat *aan hem toebehoort*.

De oorspronkelijke indiaanse gever begreep wel de fundamentele eigenschap van het geschenk: bij alles wat we hebben gekregen is het de bedoeling dat het weer wordt weggegeven, niet dat we het houden. Het geschenk moet altijd in beweging blijven.

Rockicoon Amanda Palmer vertelt dit verhaal in haar boek *Durf te vragen en verrijk je leven*. Surf naar de *Ted Talk van Amanda Palmer*

*Als deze wereld,
die God zozeer heeft liefgehad
dat Hij zijn eniggeboren Zoon Jezus gegeven heeft,
zich terugplooit op materiële zaken,
op onmiddellijk succes en plezier,
als hij de zwaksten verplettert,
help hem dan
om wakker te worden
en de blik te richten
op liefde,
schoonheid,
waarheid en
gerechtigheid.*

Foto: Andreas Janssens

*De Kerk en de wereld
hebben jullie
enthousiasme
dringend nodig.*

*Word reisgenoten van
de zwakken en armen,
van allen die gekwetst door het leven gaan.*

*Jullie zijn de tegenwoordige tijd,
verlicht nu onze toekomst.*

*Uit: Brief van synodevaders aan de jongeren
Jongerensynode, Rome, oktober 2018*

Die boodschap aan jongeren kan ook jou als hun begeleider aanspreken. Je kunt ze alleen aan hen overbrengen door er eerst zelf van te proeven en ze te verteren.

Stimuleert ze je om wakker en enthousiast reisgenoot te zijn naar een duurzame wereld met hechte relaties?

**Een welverdiende vakantie wenkt.
Tijd om je stapschoenen klaar te zetten
en de wereld in te trekken,
de schepping als geschenk te koesteren
en de vriendschapsbanden aan te halen.
Geniet ervan!**